

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/127/2016
Identifikačné číslo spisu:	7910211435
Dátum vydania rozhodnutia:	17.05.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:7910211435.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne E. D., bývajúcej v X., X., zastúpenej JUDr. Jozefom Širotníkom, advokátom so sídlom v Trebišove, Hviezdoslavova č. 1018, proti žalovaným 1/ C. P. a 2/ C. P., bývajúcim v X., X., zastúpeným JUDr. Augustínom Tomášom, advokátom so sídlom v Košiciach, Floriánska č. 16, 3/ P. D., bývajúcemu v P., o určenie vlastníckeho práva, vedenej na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 10 C 162/2010, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 2. decembra 2015 sp. zn. 2 Co 702/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom z 29. novembra 2013 č.k. 10 C 162/2010-183 Okresný súd Trebišov (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) určil, že: I. žalobkyňa a žalovaný 3/ sú v podieloch po 1/2 podieloví spoluvlastníci nehnuteľnosti v katastrálnom území Z., ktorá je v katastri nehnuteľností vedená ako stavba so súpisným č. XXX na parcele č. XXX/X - zastavané plochy a nádvoria vo výmere XX m² zapísanej na liste vlastníctva č. XXX, II. na pozemku vedenom ako parcela č. XXX/X - zastavané plochy a nádvoria vo výmere XXX m², ktorá je zapísaná na liste vlastníctva č. XXX, je zriadené vecné bremeno, ktorému zodpovedá právo prechodu peši a vozidlami v prospech vlastníkov a oprávnených užívateľov uvedenej stavby. Súd prvej inštancie rozhodol tiež o trovách konania. Výsledkami vykonaného dokazovania mal preukázané, že žalobkyňa so žalovaným 3/ výstavbou nadobudli predmetnú stavbu do bezpodielového spoluvlastníctva, ktoré sa v zmysle § 149 Občianskeho zákonníka zmenilo na podielové spoluvlastníctvo. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) v spojení s ustanovením § 150 O.s.p.

2. Doplniacím rozsudkom zo 14. februára 2014 č.k. 10 C 162/2010-194 Okresný súd Trebišov pripustil rozšírenie žaloby v zmysle návrhu žalobkyne z 3. mája 2011 a na samotné konanie vylúčil jej žalobu v

časti týkajúcej sa určenia neplatnosti darovacej zmluvy a zmluvy o zriadení vecného bremena, ktorú uzavreli žalovaní 1/ a 2/.

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 2. decembra 2015 sp. zn. 2 Co 702/2014 rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s doplnčím rozsudkom potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.); rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania. V odôvodnení podal stručný prehľad o konaní na súde prvej inštancie a o procesných úkonoch a vyjadreniach procesných strán v priebehu odvolacieho konania. Konštatoval, že súd prvej inštancie rozhodol po náležitom zistení rozhodujúcich skutkových zistení, výsledky dokazovania vykonaného aj svedeckými výpoveďami primerane vyhodnotil a následne dospel k správnym skutkovým a právnym záverom. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia označil za správne, výstižné a presvedčivé, preto na dôvody rozhodnutia v celom rozsahu poukázal (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní 1/ a 2/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Podľa ich názoru je dovolanie dôvodné preto, lebo sú dané dovolacie dôvody v zmysle § 241 ods. 2 písm. a/ a c/ O.s.p. Napadnutý rozsudok je - ako uviedli - nepreskúmateľný, nedostatočne odôvodnený, arbitrárny a zmätočný, a to aj preto, lebo nereaguje na ich odvolaciu argumentáciu. Tvrdili, že postupom súdu bolo zasiahnuté do ich práva na spravodlivý súdny proces a došlo k odňatiu ich možnosti pred súdom konať v dôsledku toho, že im súd neumožnil zúčastniť sa vyhlásenia doplnčacieho rozsudku. Súd prvej inštancie nerešpektoval ustanovenie § 166 ods. 2 O.s.p. a žalovaní sa o existencii doplnčacieho rozsudku dozvedeli až v deň jeho doručenia. Súd prvej inštancie rozhodol o pripustení zmeny žaloby doplnčím rozsudkom, i keď o tom mal rozhodnúť uznesením. Napadnutý rozsudok nemá oporu v zákone, prieči sa relevantnej judikatúre a je vecne nesprávny medziiným preto, lebo súd sa nezaoberal nimi namietaným nedostatkom pasívnej vecnej legitímácie žalovaných 2/ a 3/ a riadne neskúmal, či má žalobkyňa naliehavý právny záujem na požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Rozšírenou žalobou nastolená otázka neplatnosti právneho úkonu má vo vzťahu k danej veci len predbežnú povahu. Táto otázka preto mala byť riešená v danej veci, a nie vylúčená na samostatné konanie. Podľa dovolateľov zostalo nezodpovedané, ako vôbec mohol súd určiť spoluvlastnícke právo žalobkyne a žalovaného 3/, keď predtým neposúdil platnosť darovacej zmluvy, ktorá bola pre žalovaného 1/ nadobúdacím titulom jeho vlastníctva. V ďalšom dovolatelia namietali správnosť a úplnosť zadováženia skutkových podkladov pre rozhodnutia súdov, nesprávne a neúplné vyhodnotenie vykonaných dôkazov. Uviedli, že súdy v rozpore s § 132, § 149 a § 601 Občianskeho zákonníka (resp. § 477 Obchodného zákonníka) dospeli k nesprávnemu a nepodloženému záveru o opodstatnenosti žaloby. Okolnosti, za ktorých prebiehala výstavba, v žiadnom prípade nemohli založiť spoluvlastníctvo žalobkyne a žalovaného 3/. V konaní bolo totiž preukázané iba budúce účelové určenie stavby (kto v nej má bývať) a jej postupná výstavba z finančných prostriedkov žalovanej 2/ a jej manžela, teda nie stavebných prác uskutočnených žalobkyňou a žalovaným 3/ z ich finančných prostriedkov (a vedomosť zúčastnených, že sa zriaďuje stavba vo vlastníctve žalobkyne a žalovaného 3/). Z týchto dôvodov dovolatelia žiadali zrušiť odvolací aj prvoinštančný rozsudok a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

5. Žalobkyňa a žalovaný 3/ sa k dovolaniu písomne nevyjadрили.

6. Dovolanie bolo podané 9. februára 2016. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovaných 1/a 2/ treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. Len tie dovolania podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania ani pre odmietnutie dovolania, vyvolali procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Otázku, či v danej veci podané dovolanie vyvolalo účinky umožňujúce po tomto dni uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu, posudzoval dovolací súd podľa ustanovení právnej úpravy účinnej v čase podania dovolania (§ 470 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 470 ods. 2 CSP).

9. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 [viď napríklad sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014 (poznámka: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)] uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania [pozri rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS 4/2011 (poznámka: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „ÚS.“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky)].

10. Do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon výslovne pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. Prípustnosť dovolania proti rozsudku upravoval § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Žalovaní 1/ a 2/ dovolaním napadli taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá znaky rozsudkov, proti ktorým bolo dovolanie prípustné podľa § 238 O.s.p.

11. V danom prípade by dovolanie žalovaných 1/ a 2/ vyvolalo nimi sledovaný procesný účinok iba vtedy, ak v konaní došlo k procesným vadám vymenovaným v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. Dovolatelia nenamietali existenciu procesných väd konania uvedených v § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo. Dovolatelia tvrdia, že im bola odňatá možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

12. Za právneho stavu do 30. júna 2016 sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania. Najvyšší súd už v minulosti opakovane zdôraznil, že pre záver o existencii procesnej vady konania uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil takej vady; rozhodujúcim bolo výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 6/2014, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 409/2015, 4 Cdo 143/2015, 5 Cdo 238/2015, 6 Cdo 30/2016, 7 Cdo 371/2015, 8 Cdo 34/2016).

13. Podľa názoru dovolateľov došlo k odňatiu ich možnosti realizovať procesné oprávnenia procesným postupom súdu, ktorý im znemožnil zúčastniť sa vyhlásenia doplniaceho rozsudku. Poukázali na to, že súd prvej inštancie na vyhlásenie doplniaceho rozsudku nenariadil pojednávanie a dovolatelia sa o jeho existencii dozvedeli až v deň jeho doručenia. Podľa ich presvedčenia bol súd prvej inštancie povinný vyhlásiť doplniaci rozsudok verejne na odvolacom pojednávaní, na ktoré ich mal riadne predvolať. Pokiaľ tak nepostupoval, došlo k vade zmätočnosti v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

13.1. Podľa § 166 ods. 1 a 2 O.s.p., ak súd nerozhodol v rozsudku o niektorej časti predmetu konania, o trovách konania alebo o predbežnej vykonateľnosti, môže účastník do pätnástich dní od doručenia rozsudku navrhnúť jeho doplnenie. Súď môže rozsudok, ktorý nenadobudol právoplatnosť, doplniť aj bez návrhu. Doplnenie urobí súd doplniacim rozsudkom, pre ktorý platia obdobne ustanovenia o rozsudku.

13.2. V danom prípade súd prvej inštancie doplniacim rozsudkom zo 14. februára 2014 č.k. 10 C 1632/2010-194 rozhodol o pripustení rozšírenia žaloby a tiež o tom, že žaloba o určenie neplatnosti

darovacej zmluvy, bude prejednaná v samostatnom konaní.

13.3. Pre posúdenie, či a do akej miery zasiahol procesný postup súdu do práva strany sporu na spravodlivý súdny proces, je z materiálneho hľadiska významné to, že v danom prípade bol doplniaci rozsudok vyhlásený verejne dňa 14. februára 2014 (viď zápisnicu z tohto dňa založenú v spise na č.l. 181). Pri jeho verejnom vyhlásení bol zachovaný postup v zmysle § 156 ods. 3 O.s.p. - súd oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia doplnacieho rozsudku na úradnej tabuli súdu spôsobom zodpovedajúcim zákonu a v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením (viď č.l. 180 spisu). Osobitne tu treba mať na zreteli, že doplnacím rozsudkom rozhodol súd o procesných otázkach a o ďalšom vedení konania (pripustení rozšírenia žaloby a vylúčení časti žaloby na samostatné konanie), o ktorých sa podľa zákona rozhoduje uznesením (§ 167 O.s.p.) a bez nariadenia pojednávania.

13.4. Už spomenuté materiálne hľadisko vedie dovolací súd ku konštatovaniu, podľa ktorého postup súdu pri vydávaní doplnacieho rozsudku nezodpovedal síce v celom rozsahu zákonu, nemal ale za následok odňatie možnosti žalovaných 1/ a 2/ pred súdom konať.

14. Podľa názoru dovolateľov došlo v danom prípade k procesnej vade konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. tiež tým, že rozsudok odvolacieho súdu - ako uvádzajú - je arbitrárny a odôvodnený nedostatočne do tej miery, že to má za následok jeho nepreskúmateľnosť.

14.1. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia bola už dávnejšou judikatúrou najvyššieho súdu (R 111/1998) považovaná za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), ktorá prípustnosť dovolania nezakladala. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdzovali tiež rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015).

14.2. Na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Toto stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje vec prejednávajúci senát najvyššieho súdu za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

14.3. V danom prípade dovolaním napadnuté rozhodnutie uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská procesných strán k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a obsah odvolania. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie (tak, ako aj v posudzovanej veci), stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je v danom prípade stručné, je však z neho zrejmé, z akých dôvodov bolo rozhodnuté. I keď skutočne nejde o odôvodnenie zodpovedajúce celkom ustanoveniu § 157 ods. 2 O.s.p., nie je namieste považovať ho za odôvodnenie späť s „justičným omylom“ alebo s vadou „najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, na ktoré by sa vzťahovala druhá veta zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu R 2/2016. Za vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

14.4. Dovolací súd dodáva, že obsahovou zložkou každého odvolania sú odvolacie námietky, podstatu ktorých logicky a nevyhnutne tvorí argumentácia odvolateľa, že postup súdu prvej inštancie alebo jeho

rozhodnutie sú z toho - ktorého dôvodu nesprávne. Pokiaľ by za správny mal byť považovaný názor, že odvolací súd musí vždy detailne do všetkých podrobností reagovať úplne na všetky dôvody odvolania, bolo by ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. nepoužiteľné. Odvolací súd môže podľa tohto ustanovenia postupovať, ak sú splnené dve podmienky: a/ výrok odvolaním napadnutého rozhodnutia je vecne správny, b/ odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ odvolací súd dospeje k záveru, že tieto podmienky sú splnené, má aplikácia § 219 ods. 2 O.s.p. oporu v zákone a nemôže byť spojená s procesnou vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. V danom prípade zo spisu vyplýva, že odvolací súd dospel k záveru, že obe vyššie uvedené podmienky aplikácie § 219 ods. 2 O.s.p. sú splnené. Postup pri aplikácii ustanovenia § 219 ods. 2 O.s.p., ktorý zvolil odvolací súd, nevykazuje znaky procesnej vady v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

15. Pre úplnosť - so zreteľom na niektoré zložky argumentácie dovolateľov obsiahnuté v dovolaní - dovolací súd uvádza, že prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. nezakladalo do 30. júna 2016 nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na naďalej opodstatnené závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993 (pozri tiež 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Dodáva, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepatrí právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

16. Naostatok treba uviesť, že do 30. júna 2016 prípustnosť dovolania nezakladalo (a účinky umožňujúce meritórny dovolací prieskum nevyvolávalo) ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo na nesprávnych právnych záveroch (1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

17. Z uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že žalovanými 1/ a 2/ podané dovolanie nevyvolalo účinok, ktorý by umožnil uskutočniť meritórny prieskum napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Najvyšší súd preto ich dovolanie, neprípustné podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016, odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.